

Editura Detectiv Literar

Nu sunt mulți cei ce-și asumă povara memoriei... Scriitorul Nicolae Dabija a fost unul dintre aceștia, convingându-ne că trebuie să ne asumăm ca pe o datorie morală îndemnul conținut în această carte apărută la Editura Detectiv Literar, în care eu văd, înțeleg și simt că scriitorul și-a asumat conștient, răstignirea pe crucea verbului a fi și, de aceea mesajul său este unul de ținut și luat aminte. Transferând binomul binerău, în cel ale cărui consecințe apar în cel, pe care l-a transferat în memorie-uitare, m-a determinat la o atitudine, pe care v-o mărturisesc și o susțin cu câteva argumente din această carte, unde în cele 340 de pagini, demonstrează de ce și-a asumat povara memoriei.

Pornind de la mitul lui Orfeu, cel care din pricina nerăbdării a pierdut-o pe Euridice și, dorind, argumentele din carte sunt elocvente, să confirme un proverb chinezesc „la capătul așteptării îndelung răbdătoare găsești ceea ce cauți”, scriitorul Nicolae Dabija, după ce meditează asupra profunde semnificații a poverii memoriei, susține, cu o bogăție de exemple, ce se întind de la cronicari, viața și opera lor, amintindu-ne apoi de „înainte mergătorul” Grigore Ureche, de „limba vechilor cazanii”, de Dosoftei, pe care și-l asumă „și eu eram un smerit Dosoftei”, oprindu-se, spre a ne aminti câte ceva „din cântările pierdute ale lui Dosoftei” - este fascinat și atras de „lumina cărții lui M.Costin”, care ne atenționează că „sub vreme stăm,/ Cu vreme ne mutăm viața”.

Să nu uităm că „Una fapta, ce-ți rămâne, buna, te lățește”, prețuire și admirație ne trezește în suflet pentru „cel pe care drumurile-l mai țin minte” - Nicolae Milescu Spătarul. Neculce ne convinge autorul „a conspectat viața sa și a contemporanilor săi”, sonetul dedicat lui D. Cantemir, să nu uităm că „aude în el ca întrun ghioc,/ Marea Neagră, izvorând pe prunduri,/ și Carpații care sentorc la loc”.

Aflăm dintr-un număr consistent de pagini că îl însoțește pe Cantemir la Istanbul și, mai departe îi este umbră credincioasă „prin fanar, pe urmele lui D. Cantemir”, aflat un timp în Rusia. Acest „filosof între regi, rege între filosofi”, prețuit și admirat de țarul Petru I, îi este sftetic credincios, mult apreciat.

Eseul „Iar fulgii astupară cerurile și drumurile” e o încercare de reconstituire, din imaginație a unei serii de demult, când literatura română avea să-și îmbogățească începuturile, cu unul din cele mai frumoase poeme de dragoste, sub care, poetul la care se referă autorul nostru, Costache Conachi așternuse mențiunea: „Sângera, în Basarabia”, „Un deschizător de drumuri” - Gheorghe Asachi îl copleșește pe scriitorul Dabija prin multele preocupări datorate spiritului său enciclopedic și pragmatic, concretizat în descoperirea sonetului și e elogiat de Hașdeu, istoric literar, arhivist, critic literar, deschide școli prin sate, pune bazele și din inițiativa sa se inaugurează Academia Mihăileană (1835), primul instituit de educație al fetelor și multe altele, pagini de mare sensibilitate despre Alecu Russo, marele clasic al literaturii române, primul eseist și culegător de folclor de la noi.

Apoi, „un pașoptist - B. P. Hașdeu” - nepereche așa adăuga eu - scoate la lumină sute de documente, cele mai vechi din istoria noastră, le traduce și comentează. Cultura enciclopedică, munca sa uriașă i-au impresionat pe contemporani și continuă să ne fascineze. A fost creator de școală, a fost, în fapt, un om al Renașterii, rătăcit în sec XIX, cum îndreptățit, îl apreciază scriitorul Nicolae Dabija. Ne întâmpină apoi „Veșnic tânăr și ferice”, veselul Alecsandri - primul scriitor român aureolat cu un premiu internațional la Montpellier, 22 mai 1878, pentru poezia „Cântecul ginteii latine”. Ne întâmpină cu bonomie „învățătorul copiilor, bădia Ion Creangă care „când vedea că toți copiii știu lecția și-n clasă se ridica o pădure de mâini, se pune pe povești”.

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*

NICOLAE DABIJA

PE URMELE LUI ORFEU

Fratelui *Yeo Călugăru* —

recunoștințelor și e Basarabia, amara,

pentru că pune umărul

să ne întâlnim cu Tăra.

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*

Cu drag,

Nicolae Dabija

16 decembrie 2016,

București

Doamne
câtă dreptate aveți domnule poet Nicolae Dabija, când cu adorație întru Eminescu, roștiți: „Când
încă gândesc/ cât de mult/ ne iubise/ izvoarele, și codrii, și doinele/ ce au fost a-l cunoaște - îmi vine
să cred/ că poeții mari, își aleg popoarele/ în mijlocul cărora/ au, a se naște”. Să ținem, dar și să
luăm aminte lecțiile pe care ni le-a dăruit „Eminescu cel contemporan cu noi” dar și cu veșnicia.

Dumnezeu a vrut să te naști în „Ipotești, satul din legendă” și să rostești, ținând și luând aminte: „N-oi uita vreodată, dulce Bucovină,/ Geniu-ți romantic, munții în lumină...”.

Probabil că, de aceea „avem emoții deosebite ori de câte ori descindem în Cernăuții copilăriei și adolescenței lui Eminescu”. Referirea cea mai consistentă este și e firesc să fie astfel, la Eminescu și privește „tinerețea geniului” (Eminescu la Berlin), pe urmele lui Eminescu la Königsberg, Cracovia și Lvov, la ceea ce s-a întâmplat în răstimpul de o lună cât s-a aflat la Odessa, mai precis lângă aceasta, în localitatea Kuialnic, unde s-a tratat la sanatoriul medicului Felician Iahimovici, pe malurile lacului cu același nume cu al localității, care i-a inspirat poezia „Tresărind scânteie lacul...”.

Tot în acest capitol aflăm date despre „vila medicului Iahimovici”, despre medicul Iahimovici, Rozalia fiica medicului pe care o cunoaște și Eminescu, purtând o conversație în limba germană, câte ceva din jurnalul lui Iahimovici cum ar fi faptul că Eminescu i-a făcut o puternică impresie, aflând că lectura pe Heine în original, Eminescu oaspete al Chișinăului, unde în drum spre Odessa a coborât puțin din tren, fiindu-i oaspete pentru o oră și jumătate. Urmărind din mersul trenului văile, râulețele și satele basarabene, e posibil, crede domnul Dabija, să-i fi răsărit în minte unul din visele sale mai vechi: „Aș vrea să am o casă tăcută, mititică/ În valea mea natală”. Rămas singur la Kuialnic avea să constate cu amărăciune: „Dușmanul cel mai mare al singurătății mele e urâtul”.

Extrase din presa vremii din zona Odesei - „Mofturi provinciale” - și-ar fi zis adesea Eminescu, ne spune autorul acestei cărți, câteva date despre puținii prieteni ai poetului, Kuialnicul cel de acum o sută de ani ..., pelerin prin Odessa și poetul și marea. E posibil, crede autorul acestei cărți fermecătoare, că, de acolo de pe țarm, ar fi urmărit zbciumul valurilor și-n gând i-ar fi revenit câteva rânduri ceva mai vechi: „Mai am un singur dor -/ în liniștea serii/ Să mă lăsați să mor/ La marginea mării...”. Vă cred, când consemnați, și cu aceasta încheiați partea dedicată lui Eminescu: „Copile- ți las drept moștenire/ această limbă fără moarte/ și plină de dumnezeire/ să-i duci lumina mai departe” - o strofă din „Prefață la Mateevici”, pe care n-avem voie să-l uităm vreodată și nici testamentul său civic: „Limba noastră-i foc ce arde...”.

De aceea să ne amintim, fără răgaz și totdeauna ce ne transmite „veșnicul tânăr poet” al acestei limbi, Alexei Mateevici: „Limba noastră-i o comoară/ În adâncuri înfundată/ Un șirag de piatră rară/ Pe moșie revărsată”. Mai este cazul să ne întrebăm de ce vom rosti mereu cu evlavie numele poetului Mateevici, cel care a scris cea mai vibrantă odă dedicată limbii române? Partea de text finală cu titlul „aprecieri”, elogiază efortul și reușita deplină a autorului de a ne fi oferit un volum de colecție și, dacă îmi este îngăduit, pentru mine constituie cartea cu numărul unu dintr-o bibliotecă a sufletului și minții, ce-și asumă, ca pe un imperativ categoric, povara memoriei.

Numele celor care au ostenit lumina ochilor pe cele câteva pagini ale acestei minunate cărți, evidențiindu-i caratele de platină sunt: Pavel Boțu, Victor Macarie, Vasile Coroban, Grigore Bostan, Gheorghe Ciocoi, Tudor Paladi, Iulian Filip, Dan Mănuță, Alex Ștefănescu, Octavian Blaga, Theodor Codreanu, Viorel Ioniță, Acad. Constantin Ciopraga; Anatol Ciocanu, Ilarie Hinoveanu, Ion Rotaru, Alexandru Husar, Octavian O. Ghibu, Acad. Mihail Dolgan, Acad. Eugen Simion, Nina Corcinschi, Mihai Morăraș, Dumitru Apetrei, Elena Tamazlăcaru.

Capitolul Anexe conține 81 de ilustrații, biserici, monumente (cele mai multe cu Eminescu), case memoriale, portrete de domni și domnițe etc. plus 15 documente cu valoare istorică deosebită. De ținut și de luat aminte ce consemnează autorul în „Povara memoriei” - argumente incontestabile ale adevărilor care i-au motivat și i-au susținut realizarea acestei bijuterii morale și artistice. La grecii antici, morții erau cei care și-au pierdut Memoria. Numai aleșii - Amphiaros, de pildă - și-o păstrează și după moarte. Uitarea era egală cu moartea, ca și cu ignoranța sau nerecunoștința. Atenieni, dacă mă veți omorî, preîntâmpină Socrate, - veți dormi tot timpul vieții. Memoria e cea mai de seamă avere pe care le-o putem lăsa moștenire fiilor și nepoților noștri. Au rămas nu demnitarii

de-a lungul istoriei, ci învățații, cărțile, monumentele scrise sau orale (folclorul, de pildă), adică ce a fost în stare să convoace și să transmită Memoria.

Geo Călugăru

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*